

מסורת הש"ס

- (א) (י"ג אמרו לו, ב) (ג) [שנת כט, א] (ג) י"גל אס אסא המלך, (ד) י"גל לאשרה מפלגת, (ה) י"גל אמרו לו, יעזר, (ו) י"גל והמלך, (ז) פסחים כב, יומא נח, (ח) וימא ג, (ט) ר"ה כב: ע"ש ז"ע, (י) גני שערך בערך דר ד' דדריי, (כ) גני הערך שס מדרשן, (כא) קדושין ע, (כב) נעריך עך חלס ג' גרים חולמנו וע"ש בערך הלס גרי הולמנו, (כג) נעירוינן לא, (כד) (ספאדרין כא), (ט) [ספאדרין כא:], (פ) [שס ע"ש, (ז) נעירוי זה שייך לטוף עמי מג, (ח) [כבר רש"ש, (ט) י"גל אחר ד"ה מן הפילין, (כ) י"גל אחר ד"ה דמכין, (ג) י"גל חולדות נח פ' לח, (ד) י"גל מרה, יעזר, (ה) [דף מב, ושס אשת כשפחה, (ו) ס"א קועה,

גליון הש"ס

גב' וברכי וישא, ע"י ר"ה כב ע"צ:

הנהגות הב"ח

(א) גב' ומשקלה ככר זכר וגוי היכי ובי' ראויא היתה לנוח על: (א) שם והל קא צבי אמרו: (ג) שם אמר רב שביקש להלמן ולא הולמנו: (ד) רש"י ד"ה הרי הלא אמר רבי מלחמינן הלא איתמר רב ולוי הוה אמר יצחק וקטר וכי כהדקוין ודח אמר עדים והתראה בסיוף עדים בלא התראה במיתה לא עדים ולא התראה בהדקוין הסד: (ב) ד"ה וכמא וכי כי עד הימים המה היו בני ישראל מקטין: (ג) ד"ה קום וכי לשפס לאחר שבא אמי ונטלה הדר ופסל כג"ל להדיא: (ד) ד"ה אריי וכי נשוכה היתה לאחיה: (ה) ד"ה הולמנו יושבת: (ו) ד"ה מקום ים בראש שראוי וכי שרמז החרין מקום רחב ב' קציעות ויהי היתה נוח: (ז) תוב' ד"ה והלא וכי והולך ציטר העגל בנחל קדרון וכי מרק לרורו וא"ל לרננן וכי שלג האכיר שהשליכו לים ממילא היה נורק לרור וי"ל שיהיה על מעשה ציטר: (ב) ד"ה אבן שואבת היתה לה במקום שהיה יושב על כסא מלכות היתה אבן שואבת קבועה למעלה ושואבת העושה ולא היתה האבן: (ג) ד"ה שהיה וכי נט גדול לפי ששם:

מוסף רש"י

משם ראה, צמחיה (סוכה כח), לבודקן כסוטות, בלגנות צטן (יומא סו), אלו ואלו, שיר על חטאות הפעמימות הנשפכין על יקר מערבי של מנחם החילון ושירי דס חטאות החילונות הנשפכין על יסוד דרומי, ויאלץ מן

היסוד ללפס דקר שני נקיים קטנים (פסחים כב, ובעי"י יומא נח), מתערבין באמה, סילון שנעורה היואל לנחל קדרון (יומא שס), לנחל קדרון, כמו (דברים כא) לנחל איתן, עמק (פסחים כב), לגבנין, בעלי גנות לנל (שס), ומועלין בהן, כלומר אסור להנות מכן בלא דמים מפני שכן של הקדש (שס), איתי הגיתי, שהיה עובד כוכבים, בא וביטלה, לעבודת כוכבים של עטרת מלכס, והוא שס שקון עמוטים (קדושין עו), שביקש להולמנו, שמשב בראשו כתר מלכות, ולא הולמנו, לפי שהיה שרביט של זהב בתוך חללה מדופן לדופן ולתת מתישבת בראשו אלא למי שיש לו חרין בראשו, והיא עדות לביט דוד שכל הראוי למלכות הולמנו ומי שאינו ראוי למלכות אינו הולמנו (ספאדרין כא), בטוליט טחול, על ידי סס, שהטחול מכנידו ללדס, וחקוקי כפות הרגלים, און שבר כפרסומיהם ורשים על הקושים ועל הכרקין ואון חזקין (שס),

רב נחמן בר יצחק אית הגתי בא וביטלה, משקלה ככר זהב היכי מצי מנח לה, אבן שואבת היתה לה דחות דרי לה: ר' אלעזר אמר אבן יקרה היתה בה ושויה ככר בה: והא בעי אנוחי תפילין, אמר שמואל בר יצחק מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין, ויציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות, נזר כלילא עדות אמר רב עדות היא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמנו, ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך אמר רב שמתנשא להולמו ולא הולמנו.

הרי הוא אומר ויזר על פני המים, לזכא למיחש לנזל, והאי דלא

השליכו לים שלם לא נתכוין אלא לבדקן כסוטות שהמים נודקין אותם שחטאו והורגים אותם כדאמר'י התם (יומא סו: ב) ויצא וקיטר בסיף גיפף ויטש בלסכרה שמה בלבו כהדרוקן: הסירה מגזירה.

השפילה ממלכות: מפלגס. לקמן מפרש: וידך וישרף בנחל קדרון ולא חייש לנזל. מוידק קא מומיב: ואם הטאפסכס וגו'. מואכות אותו טחון קא מומיב אצל מואשרוף ללא מיוצתה היא דכל כמה דלא שחיק ליה מחובר כהדי ואינו נעשה זבל: אלו ואלו. דמים החילונים ודמים הפנימיים ששיריהן נשפכין על יסוד מוצנח החילון והן יורדין מן היסוד לרפפה: ומסערבין צאמס. סילון של מים שהיה בעורה: פ' ומועלין כסס. לא קרנן מעילה קאמר דאין מעילה כס קדשים כדאמרין בפרק הויאלו גויי אלא אסור ליהנות מהן אלא בדמים: לגגגיס. לנזל גנותיהן: מקומות מקומות יש צו, ויש מגדל יש שאינו מגדל: מפליא לילנוטס. לילנות מופלא דמתי רב יוסף: וכסס נחש הנחושס. כי (ה) צימים הממה ביש ישראל מקטרין לו אלמא עבודת כוכבים הוה וכמצי וכמת: ואין אדם אוסר. אותן שהקטירו לו לא היו יכולין לאסרו שאין צנן כח להקטותו לעבודת כוכבים: דכסותי נמי לא לריך. דמותר ליהנות ממנו: עמד ויטסו. לפרסומי מלתא: דזרויי. לשון זורה לרור [מג]: כדמתרגס. תורס תזריגון ורור תשאס ורומא תטלטלינן אלמא וישאס לשון זירוי וטלטול: אמרו לו הרי הוא אומר. בדברי הימים ויאמר דוד וישרפו ומדלל כתב צמד קרא וישרפס וישאס ש"מ לאו תזרייחו כדקאמרת ששרפס ואח"כ זורה לרור: אלא וישאס ממש. נטלס עמו ונהנה מהס ומתחלה אמר לעבדיו לשרפן כדמפרס ואילו, מושרפו לא מלי לאותצניהו לרננן דכל זמן שאין נדוקין ע"י כתיסה אינו נעשה זבל: קשו קראי להדי. וישרפו משמע אסור כהנאה וישאס משמע נהנה מהס: קודס שצא איתי. וציטלה אמר דוד לשרפס (ו) (ז) וצא איתי וציטלס. וסדר וישאס דוד. איתי הגתי עובד כוכבים היה: עטרת מלכס. צניי עמון קאי ועבודת כוכבים שלהס מלכס שמה על שס מלוכה כדכתיב (מ"א יא) ולמולך שקון בני עמון והאי עטרת מלכס בעבודת כוכבים קאמר: היכי מלי מנח לה. והלא כבדס שסיס מנה הוה ומלך היא כבידה וקרא כתיב ותהי על ראש דוד: ארי". האי ותהי על ראש דוד ללו דמנח לה אלא הכי קאמר חשוכה (ו) ראוייה לדוד שעשוי למדת ראשו והולמנו כדלקמן: אבן שואצס. דרך אותה האבן להגביה

המתכת ולתלותה בחויר: דהוס דריא לה. שהיתה נושאלת לעטרה ומגביהתה: ששוס ככר זהב. והיינו משקלה ככר זהב שקולה היא כככר זהב: ואם היסא לי. עדות עטרה זו מעידה עלי שאני הגון למלכות: (א) הולמסו. (ב) ויושצת בראשו יפה ומכוונת למדת ראשו: מקוס ספילין. חריץ שצבראשו למעלה מן הפדחת מקוס שמוחו של מיוק רופס: מקוס יש (ג) בראשו דראוי להניח שס צ' ספילין. שרצב החרין מקוס כרך שני רלועות והיא היתה נוחה בציח רחבו: ויוילאו אס בן המלך. ציואס כתיב צבן אלמיה שהצביאה אותו לחותו כשהרגה עתליה את כל זרע המלוכה וכשגדל הוילאוהו ונתנו עליו הנזר לעדות שהוא מלכה: אמר רב יהודה שציקש נטולמן. ואף על גב דאמר רב יהודה לעיל ראוייה היתה לנוח אצל אנוחי לא מנח לה מיהו חלד שעתא בדקי ליה בגויה אס הגון הוא למלכות: (ד) כרצווייהו. דהך חמשים איש: דכפיב ויעש לו. דמשמע שהיו משוטים: נטולי טחול. הטחול מכביד: וחקוקי כפוס הרגליס. נטל הכשר מן העלס ולא היו מרגשים בקושים וצברקנים: מתני'

יש בו מקומות שאין מגדל צמחים. ובמקום שאין מגדל צמחים שרפה. מפלצתה דהות מפליא ליצנותא. כמין זכרות עשתה לו והיתה נבעלת לו תמיר. ומקשינן עליה והכתיב וכתת נחש הנחושת אשר עשה משה כי עד הימים ההם היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן אמרו לו והלא נחש זה של משה היה שנאמר עשה לך שרף עשה לך משלך ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ובדין הוא דכיותו נמי לא צריך דלא הוה עבודת כוכבים אלא כיון דהוא חזקה דשעו ישראל בתריה עמד וכתתו. אמר להן ר' יוסי והכתיב ויעובד שם את עציבהן וישאם דוד ואנשיו הנה שחקום ופיוורום כדכתיב תודם ורורו תשאם וסערה תפיץ אותם. ופרקינן לא. ישאם אינו לשון פיורו אלא לשון נשיאה ממש מדכתיבי קרא אחרינא ויאמר דוד וישרפו באש ולא קשיא כאן קודם שבא אתי הגתי נשרפה (כאן) אחר שבא אתי הגתי וביטלה נשאהו וכדכתיב ויקח עטרת מלכס מעל ראשו משקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד. והא איסורי הנאה היא אמר

רב נחמן בר יצחק אית הגתי בא וביטלה. משקלה ככר זהב היכי מצי מנח לה. אבן שואבת היתה לה דחות דרי לה: ר' אלעזר אמר אבן יקרה היתה בה ושויה ככר בה: והא בעי אנוחי תפילין. אמר שמואל בר יצחק מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין, ויציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות, נזר כלילא עדות אמר רב עדות היא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמנו, ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך אמר רב שמתנשא להולמו ולא הולמנו.

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מד.

נחל קדרון אינו מגדל צמחים. משמע אצל צשאר מקומות שחיקת כלי מתכות מגדל צמחים וקשה דצפרק כסוי הדס (חולין דף פח: ושס ד"ה שחיקת) קאמר אין מכסין בשחיקת כלי מתכות לפי שאינו מגדל צמחים וי"ל דלחודיה ודאי אינו מלמית אצל כשהוא מוצל בקרקע המגדל צמחים הוא גורס ומסייע להלמית אי נמי כשנשרף כמו עגל מגדל צמחים והתם איירי בלא שריפה: מקומות יש בו. היה יכול למרן שהגגגיס היו ממקום אחר: מפלאי דיצניהו. פ"ה ליצנות מופלא וצב"ר סוף פרשת מולדות א ליחן מה את מפליא צי כלומר למה אמת מלעני. עלי וכן פי' בערוך (ערך פאל): והלא כבר נאמר ובתת וכו'. ומסתמא לא השליכו לים המלח לכיון שצא לספר המעשה אס השליכו לים היה לו לומר כמו שמפרס והולך ציבור (י) הנחל קדרון ואע"ג שאינו מפרס זורה לרור זה אי"י כי אחר שהיה נשחק ממילא היה (י) מורק וא"ל לרננן כסמוך דמייתי מושרפס צאס מאי קושיא היא לרבי יוסי כיון שלג הזכיר להשליכו לים וי"ל דהתם לא צל לספר צמעשה ציעור עבודת כוכבים אלא צל לומר שעובד עזצבים: כאן קודם שבא איתי הגיתי.

חמה למה לא לקח עובד כוכבים לנטל צע"כ כרצי אלעזר הקפר ועוד לאציי דמשני לעיל (א) כשפחתה אצל כשצורה אפילו ישראל מצטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים למה לא שצרוה וי"ל דיש חילוק בין עבודת כוכבים של נטל לשל ממתכת וכן יש מירויס צירושלמי כלן צשל עך כלן צשל מתכת: אבן שואבת (ב) היה בה. וכשהיה יושב על כסא מלכותו מניחה ואבן שואצת (ג) שקועה למעלה ולא היטה האבן שואצת חקוקה צמור: שהיה מניחה במקום תפילין והולמנו. פירוש זה נס גדול (ד) ששם אין הלאס עגול והיא היטה עגולה ממש ואף על פי כן היטה מכוונתו ומיושצת בראשו: מנח

מעל ראשו ומשקלה ככר זהב ומי שרי איסורי הנאה גינהו אמר (ו) רב נחמן איתי הגיתי בא וביטלה (ה) משקלה ככר זהב היכי מצי מנח לה אמר רב יהודה אמר רב ראוייה לנוח על ראש דוד רבי יוסי ברבי חנינא אמר אבן שואבת היתה בה דחות דרא לה רבי אלעזר אמר אבן יקרה היתה בה ששוה ככר זהב: וזאת היתה לי כי פקודיך נצתרי מאי קאמר הכי קאמר בשכר שפקודיך נצתרי זאת היתה לי לעדות מאי עדותה א"ר יהושע בן לוי שהיה מניחה במקום תפילין (ז) והולמנו והא (ח) בעי אנוחי תפילין (א"ר שמואל בר רב יצחק ימקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין (י) ויוציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות נזר זו כלילא עדות (א"ר יהודה אמר רב עדות הוא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמנו וכל שאינו ראוי למלכות אין הולמנו (י) ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך (ז) אמר רב יהודה אמר רב (א) שמתנשא להולמו ולא הולמנו (י) יעיש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו מאי רבותייהו תנא (ז) כולם נטולי טחול וחקוקי כפות הרגלים היו: מתני'

רבינו הנגאל וניחוש דלמא נתנין באפרו אמרו לו הא כתי' ויזר על פני המים וישק את בני ישראל לא נתכוין משה אלא להשקותן כסוטות. והא כתיב ויכרות אסא את מפלצתה וישרוף בנחל קדרון והלא הוה שם לובל. אמרו לו נחל קדרון מלא זכרות עשתה לו והיתה נבעלת לו תמיר. ומקשינן עליה והכתיב וכתת נחש הנחושת אשר עשה משה כי עד הימים ההם היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן אמרו לו והלא נחש זה של משה היה שנאמר עשה לך שרף עשה לך משלך ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ובדין הוא דכיותו נמי לא צריך דלא הוה עבודת כוכבים אלא כיון דהוא חזקה דשעו ישראל בתריה עמד וכתתו. אמר להן ר' יוסי והכתיב ויעובד שם את עציבהן וישאם דוד ואנשיו הנה שחקום ופיוורום כדכתיב תודם ורורו תשאם וסערה תפיץ אותם. ופרקינן לא. ישאם אינו לשון פיורו אלא לשון נשיאה ממש מדכתיבי קרא אחרינא ויאמר דוד וישרפו באש ולא קשיא כאן קודם שבא אתי הגתי נשרפה (כאן) אחר שבא אתי הגתי וביטלה נשאהו וכדכתיב ויקח עטרת מלכס מעל ראשו משקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד. והא איסורי הנאה היא אמר

רב נחמן בר יצחק אית הגתי בא וביטלה. משקלה ככר זהב היכי מצי מנח לה. אבן שואבת היתה לה דחות דרי לה: ר' אלעזר אמר אבן יקרה היתה בה ושויה ככר בה: והא בעי אנוחי תפילין. אמר שמואל בר יצחק מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין, ויציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות, נזר כלילא עדות אמר רב עדות היא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמנו, ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך אמר רב שמתנשא להולמו ולא הולמנו.

עין משפט

נר מצוה

ב א מיי פ"ב מהלכות מעילה הלכה יא:
ב מיי פ"ח מהלכות עונות כוכבים ה"א א נוס"ב מהלכות שמיטה הלכה כלא תושע"ע י"ד סימן ד סעיף ג וטוע"י ד וסומן ה סעיף ג:
בב ג טוע"ע א"ח סימן ג סעיף ב:

❧

תורה אור השלם

- ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחון עד אשר דק וזר על פני המים וישק את בני ישראל: שמות לב כ
- וגם מעבדה אם אקא הפולך הסידה מבירה אשר עשתה לאשרה מפלצת ויכרת אקא את מפלצתה ויךק וישרף בנחל קדרון: דברי הימים ב טו טז
- וגם את מעבדה אמו וישרף:ומגבידאשרעשתה מפלצת לאשרה ויכרת אקא את מפלצתה וישרף בנחל קדרון: מלכים א טו יג
- הוא הסיק את הקבנות ושרב את המצבת ויכרת את האשרה וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההם היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן: מלכים ב יח ד
- ויאמר יי אל משה עשה לך שרף ושים אותו על גס ויהיה כל הנשקף ויקרא אותו יי: במדבר כא ח
- ויעובדו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיה: שמואל ב ה כא
- תורם ורורו תשאם וסערה תפיץ אותם ואתה תגיל בין בקדוש ישראל תתהלל: ישעיהו מא טז
- ויעובד שם את אליליהם ויאמרו דודי וישרפו באש: דברי הימים א יד יב
- ויקח את עטרתו מלכס מעל ראשו ומשקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד ושלל הקער הוציא הקרבה מנאו: שמואל ב יב ל
- זאת הקהה לי כי פקדו' נצרת': תהלים קיט ג
- ויציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות והמליכו אותו וימשיכוהו וידקדע וגביו ויאמרו ייזי המלך: דברי הימים ב כג יא
- ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך ויעש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו: מלכים א א ה

רבינו הנגאל

וניחוש דלמא נתנין באפרו אמרו לו הא כתי' ויזר על פני המים וישק את בני ישראל לא נתכוין משה אלא להשקותן כסוטות. והא כתיב ויכרות אסא את מפלצתה וישרוף בנחל קדרון והלא הוה שם לובל. אמרו לו נחל קדרון מלא זכרות עשתה לו והיתה נבעלת לו תמיר. ומקשינן עליה והכתיב וכתת נחש הנחושת אשר עשה משה כי עד הימים ההם היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן אמרו לו והלא נחש זה של משה היה שנאמר עשה לך שרף עשה לך משלך ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ובדין הוא דכיותו נמי לא צריך דלא הוה עבודת כוכבים אלא כיון דהוא חזקה דשעו ישראל בתריה עמד וכתתו. אמר להן ר' יוסי והכתיב ויעובד שם את עציבהן וישאם דוד ואנשיו הנה שחקום ופיוורום כדכתיב תודם ורורו תשאם וסערה תפיץ אותם. ופרקינן לא. ישאם אינו לשון פיורו אלא לשון נשיאה ממש מדכתיבי קרא אחרינא ויאמר דוד וישרפו באש ולא קשיא כאן קודם שבא אתי הגתי נשרפה (כאן) אחר שבא אתי הגתי וביטלה נשאהו וכדכתיב ויקח עטרת מלכס מעל ראשו משקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד. והא איסורי הנאה היא אמר